

A deportálások megszervezése és lebonyolítása a KEOKH iratok tükrében
(1941. július-augusztus)

Témajavaslat a Kamenyec-Podolszkijban 1941 nyarán elkövetett tömegmészárlás 70. évfordulója alkalmából tartandó tudományos konferenciára

Gellért Ádám, LL.M.

A magyar hatóságok a minisztertanács határozata alapján 1941 nyarán közel húszezer embert deportáltak a magyar hadsereg által megszállt szovjet területekre. A magyar közigazgatás, a csendőrség és a katonai szervek egymással szorosan együttműködve röpké huszonkilenc nap alatt hajtották végre a kitoloncolási akciót. A nagyobb méretű kitelepítésre csak a német (katonai) hatóságok folyamatos tiltakozása és Keresztes-Fischer belügyminiszternek a deportálásokat saját hatáskörében leállító rendelete miatt nem került sor.

Előadásomban a Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság (KEOKH) deportálásokban játszott szerepét kívánom részletesen bemutatni a következők szerint:

- a minisztertanácsi határozat meghozatalának körülményei és tartalma,
- a KEOKH végrehajtási rendeletek elkészítésének részletei, változó tartalmuk elemzése,
- a KEOKH tudomása a helyi közigazgatás és a csendőrség túlkapasairól valamint a deportáltak helyzetéről,
- a KEOKH vezetők szerepe és magatartása a deportálások során és közvetlenül utána,
- zsidó és nem zsidó mentő tevékenység, közbenjárás a KEOKH-nál és Keresztes-Fischernél, híradások az embertelen körülményekről és kegyetlenkedésekről,
- a deportáltak összegyűjtésének körülményei, a deportáltak létszáma és megoszlása,
- a deportálások leállításának körülményei.

Előadásom forrásait a következő levéltáraknak a történeti elemzésbe eddig be nem vont iratai képezik: Budapest Főváros Levéltára, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, Hadtörténelmi Levéltár, Magyar Országos Levéltár.